

KESKKONNAAMET

Põllumajandus- ja Toiduamet
virump@pta.agri.ee

Teie 05.06.2024 nr 6.1-3/34204-13

Meie 26.06.2024 nr 6-2/24/12186-3

Maaparanduse ehitusloa andmise otsuse eelnõu ja kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu teistkordne kooskõlastamata jätmine (Vihula maaparandusehitiste REK2021)

Esitasite¹ Keskkonnaametile uuesti kooskõlastamiseks² täiendatud maaparanduse ehitusloa (toimiku nimi: Vihula maaparandusehitiste REK2021) andmise otsuse eelnõu (sh keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu) koos rekonstrueerimise projekti³ ja keskkonnamõju hindamise eelhindanguga⁴. Materjale täiendati Keskkonnaameti 01.03.2024 kirjas nr 6-2/23/2336-6 väljatoodud märkustest lähtuvalt.

Keskkonnaamet tutvus täiendatud materjalidega ning jõudis seisukohale, et materjalides esineb jätkuvalt puuduseid, mis ei võimalda Keskkonnaametil lõplikku seisukohta ja kooskõlastust anda. Keskkonnaametil puudub veendumus, et kavandatav tegevus ei avalda negatiivset keskkonnamõju⁵ kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 võrgustiku ala kaitseesmärkidele. Lähtuvalt eelnevast jätab Keskkonnaamet KeHJS § 11 lg 10 alusel kooskõlastamata KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu. Palume materjale täiendada järgnevalt väljatoodud märkuste alusel ning esitada uuesti Keskkonnaametile seisukoha andmiseks ja kooskõlastamiseks.

1. Eelhindangu peatükis 2.3 on välja toodud, et kavandatava tegevuse jaoks kasutatakse ressursse nagu kruus, liiv, killustik, plasttruubid. Eelhindangus ei ole välja toodud millises mahus ressursse kasutatakse ega ka järeldest, kas tegevusel võib olla seetõttu kasutatavatele ressurssidele oluline mõju või mitte.
2. Eelhindangu peatükis 2.5 on kirjutatud „*Heiteid õhku, müra, vibratsiooni, valgust, soojust, kiirgust ega lõhna ei kaasne kavandatava tegevuse elluviimisega rohkem, kui tavapärase ehitustegevuse ajal ning pole põhjust eeldada, et kaasnev mõju oleks oluline. Tavapäraselt toimuvad sellised tööd päeval ajal, mil tehisvalguse kasutamise vajadus on ebatõenäoline.*“ Juhime tähelepanu, et rekonstrueerimise tööde käigus on kavandatud teostada ka raieid, mida tänapäeval tehakse sageli ka öösi, mistõttu väide vaid päeval ajal tehtavatele töödele on eksitav.

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 06.06.2024 kirjana nr 6-2/24/12186.

² Maaparandusseaduse § 22 lg 4 p-i 1, looduskaitseaduse § 14 lg 1 p 8 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 11 lg 10 alusel.

³ Osatühing Laanekraav (registrikood 10010206) koostatud projekt „Vihula maaparandusehitiste rekonstrueerimise projekt“ (versioon V05, töö nr 22-17).

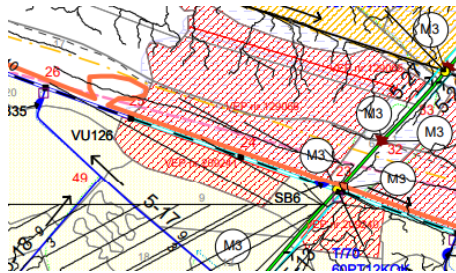
⁴ Maves OÜ (registrikood 10097377) koostatud keskkonnamõju eelhindang „Vihula maaparandusehitiste rekonstrueerimise projekti keskkonnamõju eelhindang“, töö nr 23096 (mai 2024).

⁵ KeHJS § 2² alusel.

3. Eelhinnangu peatükis 3.1 selgitatakse „*Kuivenduse mõjuala piir leiti projekteerija poolt maapinna kõrgusmudeli, Rootsi Metsaameti poolt koostatud sügavus-veetaseme kaardiga (DTW) ja maaparandussüsteemi projekteerimismääruste tabelitele lisa 1 tabel 21 abil.*“ Märkime, et DTW kaardi allmärkus nr 10 viitab Rootsis koostatud juhendile, kuid mitte DTW kaardile. Arusaamatuks jääb, kus on projektiala kohta käiv DTW Depth-To-Water kaart kättesaadav? Lahti selgitamist vajab ka viide maaparandussüsteemi projekteerimismääruste määruse lisa 1 tabelile 21, kus on toodud metsakuivenduskraavide ligikaudsed vahekaugused erinevates kasvukohatüüpides. Kas antud tabeli põhjal on jõutud nii peatükis 4.3 kui ka peatükis 5.1 järeldusele, et *pinnakatte liivakihis piirdub kuivenduskraavide mõju põhjavee tasemele mõnekümne, maksimaalselt 100 meetriga?*

Projektile on lisatud 3 pinnavee liikumise modelleerimise joonist⁶ ühes kraavide mõjuala piiriga. Mõjuala Mapinfo kaardikihti ei ole. **Joonisel olev oranž joon on arusaamatu, selle kujunemise ja õigsuse osas on küsitavusi. Isegi kui mõjuala on joonistatud liigi leiukohta või vääriselupaika, siis eelhinnangus seda kattuvust eiratakse.** Mõned näited:

- 3.1 Üldiselt on joon tõmmatud arvestades vee valgumissuundi. Samas näiteks metsise elupaigas on joon neist risti läbi nii, justkui mõju ei ulatugi metsise elupaika või ulatub ainult osaliselt (vaid mõned näited: kraavid 8-03, 2-06, 5-19).
- 3.2 Kuidas saab olla Rutja lennuväljal ja selle ümbruses selline mõjuala, kui osad sealt lähtuvad voolusuunad ei ole projekti hõlmatud?
- 3.3 Metsise elupaigas asuval uuendataval Liivametsa teel ei ole kuivendusmõju näidatud. Ptk 8.1.4 on märgitud, et teekraavid jäävad olemasolevasse seisukorda ning ei mõjuta piirkonna veerežiimi. Märkime, et ka hooldamata kraavid mõjutavad veerežiimi.
- 3.4 Kraav 6-16 on märgitud sinisega, seda uuendatakse, kuid kuivendusmõju alast on see väljas.
- 3.5 Mõnikord on kuivendusmõju näidatud kuni suubumiseni jõkke, enamasti mitte.
- 3.6 VEP-st nr 129066 lääne pool on kummaline mõjuala väljasopistus?

Peatükis 3.1 on kirjutatud „*Metsakuivendus ei saa kuidagi mõjutada naabruses asuvaid looduslikult kuivi niite ega alvareid.*“ Välja pole toodud mõju teistele loodusväärtustele.

Peatüki järgmises lõigus on märgitud „*Ehitustööde ajal ja mõne aja jooksul pärast seda kandub rohkem setteid ja heljunit allavoolu*“. Eelhinnangus ei analüüsita allavoolu kanduvate setete ja heljumi hulka ega mõju sh kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele ja liikidele.

4. Eelhinnangu peatükis 4.3. on kirjutatud „*Kavandatud töödega kaasneva müra mõju ulatust võib hinnata kaitstavate liikide piiranguala suuruse abil, sest piiranguala eesmärk on ära hoida häiringuid pesapaikadele. Seega võib öelda, et kui tegevusi piiranguvööndis ei planeerita, siis mõju puudub.*“ Jääb arusaamatuks, kas „piiranguala“ võrdub kaitseala/püsielupaiga piiranguvööndiga? Kuidas on see lõik asjakohane Natura hindamise peatükis?

⁶ projekti joonistid 20, 21 ja 22.

5. Eelhinnangu peatükkide 4.5 ja 5.1 osas esitame järgnevad märkused:

5.1. Eelhinnangus peatükkides 4.5 ja 5.1 korratakse projekti peatükis 8.2 nimetatud keskkonnamõjude vähendamise meedet, et kaevetöödel veekogudes tuleb maksimaalselt säilitada kaldataimestik või selle kiire taastumisvõime, selleks säilitada hädapärast mahavõetavate puude kändud ja juurestik. Mida mõeldakse siin veekoguna? Veeseaduse § 3 lg 1 kohaselt on veekogu püsiv või ajutine voolava, aeglaselt liikuva või seisva veega täidetud süvend, nagu jõgi, oja, peakraav, sealhulgas nendel asuv paisjärv, kanal, paadikanal, allikas, järv, sealhulgas tehisjärv, või meri. Veekoguks ei peeta veejuhet ja kraavi, mis on rajatud heit-, sademe-, kaevandus- ja karjäärivee ning turbatootmisala vee juhtimiseks veekogusse, ning kuivenduskraavi, mille kaudu juhitakse vett maaparandussüsteemi eesvoolu⁷. Projektis on ette nähtud kändude juurimine ka eesvooludes.

5.2. Projektiga kaasneva mõju hinnang tuleb anda kaitse-eesmärgiks olevate liikide ja elupaikade kaupa. Eelhinnangu peatükis 4.5.1, kus analüüsitakse mõju Lahemaa linnu- ja loodusale, on välja toodud „Kavandatava tegevuse piirkonna kõrvale (500 m raadiuses) loodusala on järgmised loodusala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid: • soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080); • vanad loodumetsad (*9010).“ Peatüki järgmises lõigus on märgitud „Pole põhjust eeldada, et kavandatav tegevus – maaparandusehitiste rekonstrueerimine, teede rekonstrueerimine ja settebasseinide rajamine ning trasside raadamine – avaldaks negatiivset mõju Lahemaa Natura loodusala kaitstavatele elupaigatüüpidele, sest kavandatava tegevusega ei nähta ette tegevusi Lahemaa loodusala. Projektialasse kuuluvate kraavide kuivendav mõju ei ulatu Lahemaa loodusala.“ Eelhinnangus ei ole jätkuvalt esitatud põhjendustega kaalutlust, kuidas on jõutud järeldusele, et mõju metsaelupaikadele on objektiivse teabe põhjal välistatud.

Sama märkus kehtib ka Selja jõe loodusala puhul. Puudub mõju analüüs kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide ja liikide kaupa.

Põhimõtteline valearusaam on, et kui kaitsealal endal tegevusi ei planeerita, siis mõju alale puudub. Metsisealad on küll üldiselt kaardil kuivenduse mõjualast välja joonistatud, kuid mõnel pool on mõjuala siiski ka sinna joonistatud (nt 5-19 juures, ehkki mitte samadel põhimõtetel kui mujal). Samuti jäävad mõjualasse VEP-d (nt nr. 209241 ja nr. 209240).

5.3. Samuti on valearusaam kuivenduse mõjust. Maaparanduse rekonstrueerimine ei too kaasa veehulga kasvu ega aita vähendada veevaegust. Jah, kraavituse kaudu jõuab vihmaperioodidel jõkke ja sealt merre kiiresti ja korraga suur kogus vett, kuid põuastel aegadel väga vähe (erinevalt loodusliku veerežiimiga aladest, kus vee vool on stabiilsem). Seega põuaaegadel mõjutab kuivendus jõgede veerežiimi negatiivselt, vähendades vooluhulka.

5.4. Eelhinnangu peatükis 5.1 lk 34 loetelu punktis 6 on kirjutatud „Ehitusaegse heljumi püüdmiseks paigaldatakse ajutised settekraanid, mis likvideeritakse sealt peale ehitustööde lõppu“. Eelhinnangus ei ole välja toodud, mis ajaperioodil setete ja heljumikanne võib veel toimuda. Kui kaua on settekraanid paigal peale ehitustööde lõppu ning kuidas on välditud edaspidine setete kanne veekogudesse ning kaitsealuste liikide elupaikadesse. Lisaks puudub info, kas settekraanide eemaldamisel sete ei lähe liikvele ning kuidas tagatakse, et seda ei juhtuks. Kuidas settekraanide taha kogunenud sete ja heljum eemaldatakse? Setete kandumine jõkke mõjutab Järveoja loodusala.

6. Projekti seletuskirja punktis 8.1.4 on kirjutatud Eisma merikotka püsielupaiga osas „Tee uuendamisel tehakse teega piirneval alal trassiraie, mis on vajalik liiklusohutuse tagamiseks Püsielupaigas raieid ei teostata.. Liigi pesitsusrahu tagamiseks on teeäärse puistu likvideerimine ja tee ehitus on keelatud 15.02-31.06 (LKS § 50 lg 5).“ Arusaamatuks jääb, millele tuginedes on toodud välja kuupäev 31.06, mida ei ole olemaski. Oleme oma 01.03.2024 kirjas nr 6-2/23/2336-6 punktis 15 toonud välja, et merikotka kaitsetsoonides on põhjendatud liikumispiirang perioodil 15. veebruarist kuni 31. juulini.

⁷ Veeseaduse § 3 lg 4 p 2.

Merikotka (*Haliaeetus albicilla*) kaitse tegevuskava⁸ (edaspidi *tegevuskava*) toob välja, et merikotkast häirivad nii pesitsusaegsed raie- ja istutustööd, puidu väljavedu, kuivenduskraavide ning väljaveoteede rajamine ja hooldamine, inimeste juhuslik liikumine, sh pesa lähedal ATV vm maastikusõidukiga sõitmine. Metsamajandustööde negatiivne mõju seisneb peamiselt pesa lähedal toimuvates varakevadistes raietes. Tegevuskava kohaselt ei ole LKS § 50 lg 2 alusel määratud 200-meetrine kaitsetsoon haudumise ajal häirimise välistamiseks piisav, sest varakevadine mets ei ole lehtinud ja hääled kostavad väga kaugele. Seetõttu ei tohi pesitsusajal pesast 500 meetri kaugusel raieid ja teisi mürarikkeid tegevusi teha.

Projekti seletuskirja punktis 8.1.4 metsist käsitlevas osas on korrigeeritud küll kuupäevi Keskkonnaameti 01.03.2024 kirjas nr 6-2/23/2336-6 punktis 14 toodud märkustest lähtuvalt, kuid arvestamata on jäetud märkus, mille Keskkonnaamet tegi väite kohta „*Pojad kooruvad juunis ning on võimelised juba nädala vanustena lendu tõusma.*“ Palume korrigeerida seletuskirja ka selles osas.

7. Täiendamist vajab ka projekti seletuskirja lk 76 paksukojalise jõekarbi põhiliste ohutegurite osas nagu on täiendatud eelhinnangut (lk 16).

Üldine märkus:

Eelhinnangu peatükis 5.6 on kirjutatud „*Projekti dokumentatsiooni järgi on projekt kooskõlastatud karjääride maaomanikuga.*“ Teeme ettepaneku teavitada ka maavarade kaevandamise keskkonnaloa omajaid⁹ kavandatavatest töödest, kuna maaomanikud ei ühti keskkonnalubade omajatega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Krista Pukk 5699 5021 (looduskasutus), krista.pukk@keskkonnaamet.ee
Katrín Jürgens 523 8548 (loodushoiutööd, taimed), katrin.jurgens@keskkonnaamet.ee
Reelika Lumi 5646 3909 (loodushoiutööd, loomad), reelika.lumi@keskkonnaamet.ee
Lissel Tanni 5309 7987 (looduskaitse planeerimine), lissel.tanni@keskkonnaamet.ee
Valdo Tohver 5323 8814 (maapõu), valdo.tohver@keskkonnaamet.ee
Merike Pärtma 5906 5684 (keskkonnakorraldus), merike.partma@keskkonnaamet.ee

⁸ Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 11.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/19/169.

⁹ [OÜ MERKO KAEVANDUSED](#) ja [AS Tariston](#).